

בית נחמן

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב.ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

ביום חמישי כ"א בסיון התשע"ג, ביום ראשון י"ג בסיון התשע"ו
נושאי השיעור:

מהלכות בשר וחלב

חידושים וביאורים נפלאים בפרשת השבוע פרשת שלח-לך

- א. אכילת קֶחַל. ב. המתנת שש שעות בין בשר לחלב. ג. המתנה אחר תבשיל בשרי ללא בשר. ד. המתנה בין בשר לחלב לחולה. ה. המתנה בין בשר לחלב לילד. ו. פרשת ציצית. ז. שליחת המרגלים. ח. אנשים שראו נסים יום יום, איך יתכן שפחדו? ועוד חידושים וביאורים נפלאים.

כחל וסרק

א. ¹ [בן איש חי שנה שניה פרשת שלח לך הלכה א'] **קֶחַל שהוא הדד של**

1. שיעור זה בספר בן איש חי שנה שניה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל ביום חמישי כ"א בסיון התשע"ג, ובתחילת השיעור דיבר רבנו כמה הערות בנוסחאות התפלה, ואלו דברי קדשו: המקור לגרסת "חננו" או "וחננו" הוא במשנה ברורה (סי' קט"ו סק"א), בשם א"ה רבה (שם). הוא כתב שאומרים "חננו", והביא דעות אחרות שאומרים "וחננו". באבודרהם זה חכם קדמון לפני שש מאות ושבעים שנה, היה בן דורו של הטור (בנו של הרא"ש), ויש אומרים שהיה תלמיד הטור - כתב כל השבוע "חננו" ובמוצאי שבת "וחננו". הדגיש שבמוצאי שבת אומרים "וחננו". למה? כי אז אומרים: "כך פדנו והצילנו משטן רע ומפגע רע, ומכל מיני גזרות קשות ורעות המתרגשות לבוא בעולם", יש לך כמה בקשות, אז אחר כך אומרים: "וחננו", ואילו מביא שבכל כתבי יד התלמידיים - שהם מדויקים מאד - שמונה עשר כתבי יד (בדקתי שם), מה זה "וחננו"? "וחננו" אומרים אם יש לך שתי בקשות, כמו: "השיבנו אבינו לתורתך וקרבתנו מלכנו לעבודתך", אבל כאן יש לך בקשה אחת. אלה שאומרים "וחננו" אומרים שהכוונה היא "ולכן תחננו". [אבל זה דוחק. עיין בשו"ת בית נחמן ח"ב ח"א סי' ח' אות ג' מה שכתב בזה מרן זצ"ל]. וחסם אחד טען נגדי שברמב"ם (בסדר התפלות בסוף ספר אהבה) כתוב "וחננו". אבל בדקנו ברמב"ם החדש הוצאת פרנקל, שם כתוב "וחננו" בוי"ו, וביקוט שיינוי נוסחאות מביא שבכל כתבי יד התלמידיים - שהם מדויקים מאד - שמונה עשר כתבי יד (בדקתי שם), כולם כתוב "חננו" בלי וי"ו. אז הרמב"ם כתוב "חננו" בלי וי"ו, אבודרהם כתוב "חננו" בלי וי"ו, רב סעדיה גאון כתוב "חננו" בלי וי"ו, ככה יותר נכון. ומי שאומר "וחננו" יש לו על מי לסמוך, לא צריכים לריב על כל אות ועל כל נקודה, אפשר לומר כך ואפשר לומר כך. היה אחד שבכל השבוע אומר "היא שמה רבא לעלם ולעלמי". ככה דעת הרב עובדיה (שהיה בריא) [עיין בשו"ת יבי"א ח"א ח"א ח"א סי' ז' אות ז']. וכשהיה מתפלל אתנו בשבת בבית אסתר המלכה" היה הפרדס (סי' ז'), וככה דעת בעלי התוספות (שמות כ' א') שמרן לא ראה אותם, לכן "לעלמי" ואלו דברי אלקים חיים" (עירובין דף י"ג ע"ב). אמרת "אל" בלי וי"ו, או אמרת "ואלו" בוי"ו - זה דברי אלקים חיים... אותו דבר אם אמרת "לעלמי" בלי וי"ו או אמרת "לעלמי" בוי"ו שניהם בסדר. יש טעם גם לזה וגם לזה. לדעתי הנכון הוא "לעלמי", ככה אומרים עשרה אחרונים (מובאים בכף החיים סי' נ"ו אות ג'), ביניהם הרב חיד"א (קשר גודל סי' ח' אות ט"ז). כולם ראו את הבית יוסף (בסי' נ"ו), ובכל זאת כתבו לומר "לעלמי", ונמצא שככה דעת רש"י בספר הפרדס (סי' ז'), וכך דעת בעלי התוספות (שמות כ' א') שמרן לא ראה אותם, לכן "לעלמי" עדיף. יש חשבון של האותיות. ומי שאומר "לעלמי" מה נעשה לו? אז מה? "לעלם ולעלמי", מה יכול להיות?! מהחשבון של האותיות לא עושים מריבות. יש אחד בלויין שבכל מוצאי שבת (לפני הרבה שנים שמעתי אותו) צועק בקדיש "לעלמי", כאילו באנו לאכול אותו... תמיד "לעלמי" בלי צעקות, אל תשתמש בצעקות. אותו דבר חננו וחננו, יש טעם לזה וטעם לזה. וכן "וגורלנו ככל המונם", אנחנו אומרים "ולא גורלנו", ככה כתוב ברבנו בחיי. מי שיש לו ספר רבנו בחיי יראה בפרשת וזאת הברכה (דברים ל"ג, כ"ו) שהוא כותב ככה מפורש "ולא גורלנו" ככה נמצא בכמה תכני יד ישינים, ככה הדפיס רבי עזרא דנגור - שהיה רב ראשי לבבל - בתרצ"ג (כמדומני). הדפיס סידור, הראו לי אותו וכתוב בו "ולא גורלנו". ככה יותר נכון. בא אחד ואמר: לא, הרמב"ם כתב (בסדר התפלות) "וגורלנו". אבל גם בזה בדקנו במהדורת פרנקל ובכתבי היד המדויקים, ושם כתוב "ולא גורלנו", והמדפיסים שינו. ובאמת "ולא גורלנו" עדיף. למה עדיף? כי אתה שומע "שלא שם חלקנו כהם" - לא כמו אומות העולם, אבל מה לעשות? "וגורלנו ככל המונם"... לא ככה הוונה! אלא "שלא שם חלקנו כהם", ומלת "שלא" חוזרת גם על ההמשך - "שלא שם חלקנו כהם" [ולא] גורלנו ככל המונם". אז עדיף לומר את זה בפיורש שלא יטעה אדם ויאמר שלא שם חלקנו כמותם, אבל הגורל שלנו - בסוף אנחנו והגויים אותו דבר. אז זה הוונה! אלא "ולא גורלנו". אז אנחנו אומרים "ולא גורלנו". פעם הלכתי לאמריקה וראיתי חזן חלאבי שאמר "ולא גורלנו". אמרתי לו: מאיפה שמעת את זה? אמר לי: מישו אמר שיש איה סידור, שמו "איש מצליח", וכתוב בו "ולא גורלנו"... אמרתי לו: זה נכון, וככה נמצא בהרבה מה ראשונים. לא רק רבנו בחיי, יש עוד כתב יד ישן (שמוכר בלחם הביכורים בקונטרס תפלת כהן), יש לי רשימה ארוכה של דפוסים שכתבו גם כן "ולא גורלנו". אבל לריב על זה? לא לריב. המשמעות אותה משמעות, רק אם תאמר את זה בנשימה אחת אפשר לדלג

בהמה, אף פעם לא אכלנו אותו, פעם אחת אמרתי למישהו מהתלמידים שיביא אותו, הביא לי כחל, מה זה? כולו שומן... קוראים לו היום 'עטין'², בין של קטנה שעדיין לא הניקה, בין של גדולה, אסור מדברי סופרים לבשל אותו. למה? כי כשאתה מבשל אותו יוצא חלב, ואתה רואה כאילו בשר בחלב, לכן אפילו בפני עצמו אסור לבשל אותו. ויש בזה פרטים ופרטי פרטים, סוגיא עמוקה מאד בגמרא (חולין דף ק"ט ע"א). כנראה פעם אכלו הרבה כחל, לא אכפת להם שזה יהיה שומן. היום אומרים: שומן? אוי ואבוי... מורידים את השומן ואת העור... אבל הם אכלו. להיפך, כמה שאדם שומן, כמה שהוא [נקרא] בריא³. אז הם היו אוכלים כחל, ונהגו שלא לבשל אותו עם בשר כלל, אפילו על ידי קריעת שתי וערב וטיחה בכותל. יש שיטה להוריד לו את החלב, לקרוע אותו שתי וערב, או לחתוך אותו כמה פעמים כדי שהחלב שלו יצא, ואם נשאר כמה טיפות חלב בגומות לא אכפת לנו, כי למעשה הוא בשר גמור. אלא מה עושים? המנהג שמבשלים אותו לבדו בלא בשר, או מבשלים אותו עם ירקות, או שאר דברים שאין בהם בשר, או צולים אותו, ככה נוהגים תמיד. או מטגנים אותו לבדו במחבת. יש פרטים רבים מאד, אבל למעשה היום מי אוכל כחל? בודדים.

כמה שעות מחכים בין בשר לחלב

ב. אז עכשיו נקרא את ההלכות ששייכים בכל יום. [הלכה ח'] **אכל בשר אפילו של חיה ועוף, לא יאכל אחריו חלב עד שיחכה שש שעות**. בגמרא (חולין דף ק"ה ע"א) כתוב שיחכה מסעודה לסעודה. הרמב"ם פירש (פ"ט מהלכות מאכלות אסורות הלכה כ"ח) שמסעודה לסעודה יש שש שעות. הוא כתב "כמו", אבל תמיד

על "ולא", אבל אם תאמר את זה בשתי נשימות "שלא שם חלקנו כהם", וגורלנו - מה נעשה? - ככל המונם" זה לא נכון... וגורלנו גם כן לא כמו כל המונם, הם הולכים לחושך ולאפילה כמו שהולך שר האוצר שלנו [בשנת התשע"ג]... מה נעשה לו?!

2. מאיפה באה המלה עטין? מאיב (כ"א כ"ד) "עטיניו מלאו חלב". איוב מתלונן למה הרשעים חיים בסדר ובשקט, אין להם בעיות, אין להם ניתוחים, אין להם צרות, יש להם כסף כעפר הארץ כמו המשוגע הזה [שר האוצר דאז], והוא חונק את כל העולם. הוא אומר: חברים, יש לנו אחת שהיא מרויחה בחודש עשרים אלף שקל (מסכנה...). והיא לא יכולה לטוס לחו"ל רק פעם בשנתיים, יש לה שלושה ילדים, וקוראים לה ריקי כהן, ועכשיו אנחנו דואגים לה. אה, אתה דואג לאחת הזאת, ואתה לא דואג לאנשים שבקושי מרויחים חמשת אלפים בחודש ופחות מזה?! להיפך, את אלה אתה חונק אותם! מה לעשות? ככה זה. אז איוב מתלונן על הרשעים האלה "מדוע רשעים יחיו, עתקו גם גבור חיל" (איוב שם פס' ז'). רשימה ארוכה שם בפרק כ"א באיוב מה הרשעים עושים ועושים. והוא אומר כשמגיע זמנו למות "עטיניו מלאו חלב" - השָׁרִים שלו (שדים בגבר) - העטינים מלאים חלב, "ומוח עצמותיו ישוקה" - יש לו מיח בעצמות. מה אכפת לו מכל העולם אחר כך? אז בלשון התנ"ך זה [גם] "עטין", ובלשון הגמרא זה 'כחל'.

3. כתוב: "עגלון איש בריא מאד" (שופטים ג' י"ז). עגלון זה עגלון מלך מואב, מה זה איש בריא מאד? מה הפירוש בריא? מדדו את הבריאות שלו? עשו לו בדיקת כושר? לא, איש בריא" פירושו איש שמן מאד. לכן כשהארז בגראתקע לו את הסכין בבטנו, יצא החלב והפרשדונה וכל מה שכתוב שם בשופטים פרק ג' אז בריא' הולך עם שמן'.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	19:07	20:24
ת"א:	19:24	20:27
חיפה:	19:15	20:28
ב"ש:	19:22	20:24

קדיש לתמונה: עזרא טרבלסי. עמוד מופי: 050-2738858

מרגיש טעם של בשר בפה. (זה נקרא 'גרפס', זה באידיש). אדם מגהק ומפהק, והגיהוק מביא לך עוד פעם את הטעם של הבשר. לכן אמרו תחכה עד שיעבור הטעם לגמרי. ויש טעם אחר משום בשר בין השיניים. לפי הטעם השני, באו חכמים אשכנזים והחמירו גם בגבינה. מהר"ם מרוטנברג⁷ אמר (הובא במרדכי חלוין סימן תרפ"ז) ראיתי אנשים מחכים אחרי הגבינה כמה שעות, אמרת: זו מינות. למה מינות? כי הגמרא מתירה (חלוין דף ק"ה ע"א). מה אתם מחמירים על הגמרא? איך זה יכול להיות? אחר כך פעם אחת ראיתי שנשאר מהגבינה בין השיניים, אמרת: אם ככה אין מה לעשות, אני צריך לחכות. למה? כי על פי הטעם של הרמב"ם שבשר בין השיניים הוא הסיבה, אז אותו דבר גבינה בין השיניים. ראיתי שהיום חכמי אשכנז - הרב אוירבך ואחרים - אמרו **שהיום אין צריך לחכות, כי הגבינה של היום לא כמו שהיתה פעם, היא לא נדבקת בין השיניים**. היא רכה מאד. אין גבינה כזאת. הגבינות של פעם היו מלוחות וכבדות, והיו נשארות בין השיניים, לכן היום לא מחכים הרבה. הספרדים לא מחכים בכלל, חצי שעה, מנקים וזהו, מקסימום אדם ינקה. בבגדאד היו מחמירים קצת (עיין לקמן הלכה ט"ו).

"הבשר עודנו בין שיניהם"

ה. ואם אדם שעות לא הסיר את הבשר בין השיניים אחר אכילה מיד, אלא אחר שעתיים ושלשה, אין צריך לחשב שש אלא אחר שגמר אכילתו. לא תאמר מהזמן שהוא הוריד את הבשר, יחכה עוד שש שעות. אם אחרי שלש שעות הרגיש שיש לו בשר בין השיניים והוא הוריד אותו, יעשה [בסך הכל] תשע שעות. לא, אין צריך להחמיר יותר. **אבל צריך לקנח פיו בפת, שילעס פת ויבלענו. והאחרונים אמרו דוקא אם מצא בשר בין השיניים צריך להסירו, אבל מספק אינו צריך לבדוק.** ואומר הרב **מי שיש לו נקבים בשיניו, ודאי חייב לבדוק, כי חזקה יש בהם בשר.** בזמן האחרונים - כלומר לפני מאתיים שנה, שלש מאות שנה - השיניים היו בריאות⁸, אבל היום זה אחרת. לכן כל פעם אדם צריך לקחת ולחטט. והרב אומר אפילו לא ידוע לו שיש בשר בין השיניים, צריך לחטט, חזקה שיש לו משהו. **וגם בגבינה אם יש לו נקבים בין השיניים צריך לחטט. וטוב שיתרגל לחטט אחר כל אכילה, שלא יבוא לידי מכשול.**

להמתין אחר תבשיל בשרי ללא בשר

ו. [הלכה ט'] אפילו לא אכל בשר בעין, אלא תבשיל של בשר, ואפילו תבשיל של עוף, צריך להמתין שש שעות כדי לאכול חלב. ואפילו שתה מרק צלול. מרק שהיה בו בשר. מרק ירקות ודאי שלא צריך שש שעות. ועיין בית יוסף סימן קע"ג

7. מהר"ם מרוטנברג היה חכם גדול מאד וצדיק וחסיד, שפעם לקח אותו המלך בשבי. באו כל בני העיירות באשכנז, ורצו לפדות אותו - וחבל שלא פדו אותו - והוא אמר: אני לא שוה, אין פודין את השבויין יותר על כדי דמיהון מפני תיקון העולם⁹ (גיטין דף מ"ה ע"א). אני לא שוה את הסכום הזה, ואם ישלמו את הסכום הזה, מחר המלך יאמר: אה, ליהודים יש כסף, ניקח עוד רב, לא, אל תפדו אותי. נשאר ככה שבע שנים בכלל, וכתב שמה ספרים! כתב פירושו על סדר טהרות. אתם יודעים מה זה סדר טהרות? זה סדר עמוק מאד. בסוף סדר טהרות של מהר"ם בר ברוך (רבי מאיר מרוטנברג) כתוב שמה שהוא כתב אותו ב'מגדל אייזנשהן'. מה זה 'מגדל אייזנשהן'? הכוונה כלא, בית הכלא ששם אותו שם המלך הרשע ימח שמו וזכרו. אחרי שנפטר אמרו: בוא נקבור אותו. אמר להם המלך: לא, צריך לשלם עליו מס! מס גדול מאד מס על הקבורה (יש היום [את שר האוצר שרוצה לעשות] מס על הקבורה, הוא למד אותו ממלך אשכנז...). **ארבע עשרה שנה נשאר בלי קבורה!** עד שבא עשיר אחד ואמר: "אני מוכן לשלם הכל". נתן כל ממונו וקברו אותו. בא אליו בחלום ואמר לו: **בעולם הבא אתה על ידי ועד היום נשאר מכל הקבורות שם שתי קבורות, קבר של מהר"ם מרוטנברג וקבר של העשיר שפדה אותו.** זה מה שנשאר. את זה אמר לי חכם אשכנזי מאמריקה שמו באב"ד (הוא כנראה עושה ברכות, כמו כזה חצי אדמו"ר), אמר לי: אתה יודע מה זה 'באבד'? אמרת: 'באבד' זה המשפחה של בעל מנחת חינוך. אמר לי: לא, 'באבד' ראשי תיבות 'בן אב בית דין' - אנחנו מזרע מהר"ם מרוטנברג. אני דור עשירים ושושה למהר"ם מרוטנברג! עשירים ושושה ודרות ולא שכחו את עצמם. זה מהר"ם מרוטנברג.

8. חותני המנוח מעולם לא הלך לרופא שיניים, אתם לא תאמרו. עני גיל ששים ושש (הוא חי ששים ושש שנה) היה שובר את האגוזים בשיניו! לא צריך שום דבר. אתה אומר לו: הנה מפצת. אומר לך: מה צריך "מפצח בנגינות"? ... אני לא צריך את זה. תק, תק, שובר בשיניים... אומרים לו: אבל אחר כך השיניים נשברות. והוא אומר: אני לא מכיר רופא שיניים... למה? הוא לא אכל סוכריות (אולי אכל מעט), ולא אכל שקולדלים, ולא אכל הכל. היום הרבה אנשים מובטלים בלי עבודה, אז החליטו רופאי שיניים עם בית חרושת סידי ועלית וכדומה: בואו אתם תעשו סוכריות כמה שיותר מתוקות, ואנחנו נטפל בשיניים. מצאו עבודה גם לאלה וגם לאלה... שיניים מלאים חורים, **לוקחים ילדים בני שנתיים-שלוש, ועושים להם 'כתר חכמה בינה דעת'...** מה השטיות האלה?! **למה לא תשמרו להם על השיניים?! יש ספר קטן שכתב אותו משהו בשם 'למען בריאותינו', אמר שם: אל תתן לילד סוכריות. הוא רוצה דבר מתוק? תן לו תמרים, תן לו אגוזים, תן לו פירות. זה בסדר. אבל אם תביא לו סוכריות אתה הורס אותו!** לכן אין מה לעשות, היום השיניים הרוסות

תפסו שש שעות שלמות. **הרב עובדיה** (שיחיה) מצא (בשו"ת יב"א ח"א חיו"ד סי' ט') את **המאירי** (מגן אבות סי' ט') שאמר "**חמש שעות או שש שעות**", אבל כל הזמן הבינו שש שעות שלמות. **הפרי חדש** (סי' פ"ט סק"ו) רצה להקל. אמר בחורף בין סעודה לסעודה יש חמש שעות, היום קצר ואנשים לא אוכלים בלילה מאוחר, אוכלים קצת מוקדם. אז אוכלים בבוקר נגיד בשמונה, באחת כבר עברו חמש שעות, אחר כך אוכלים בשש, עברו עוד חמש שעות. ואילו בקיץ הוא מחמיר שבע שעות, ולא הסכימו לו. אמרו: הרמב"ם כתב שש, אל תעשה לנו פעם ככה ופעם ככה. והרב [עובדיה] שיהיה בריא מצא במאירי (המאירי היה בכתב יד) שכתוב שמה "**חמש או שש שעות**" והוא דייק מהרמב"ם שאמר "כמו", לכן אמר חצי שעה לפני כן לא נורא, זה נקרא סמוך [ויש לסמוך על זה רק בשעת הדחק, ולכתחילה למעשה יש להחמיר בזה (יב"א סי' א)]. **אבל אנחנו מחכים שש שעות. למה? אדם אחר כך יוסיף עוד חצי שעה ויוסיף עוד, אין צורך.**

בין בבהמה בין בעוף ימתין שש שעות פרט לחולה

ג. לחולה אפשר להקל אפילו בשעה אחת. חולה שהוא חייב לאכול כתוב אחר כך בהמשך (בהלכה י"א) שאפשר להקל⁴. למה? כי יש את רבנו תם שאומר (בתוספות בחולין שם) כמה זה מסעודה לסעודה? גמרת את הסעודה, סילקת שלחן, נטלת ידים עשית ברכת המזון, שעה לאחר מכן מותר. והאשכנזים היו נוהגים כמו רבנו תם, ככה כתב הרמ"א (י"ד סי' פ"ט ס"א). אחר כך במשך הדורות אמרו: זה בושה בשבילנו, תמיד אנחנו מחמירים יותר מהספרדים, מה קרה עכשיו שאנחנו מקלים יותר מהספרדים⁵? ...! התחילו לעשות שש שעות, אבל לא כולם עושים שש שעות. **רבי ניסן פנסון** ע"ה היה מורה לרבים כדעתו (מה שהוא נוהג, הוא פוסק ככה לספרדים... מה אכפת לו?). היה אומר: אחרי בשר בהמה שזה דאורייתא מחכים שש שעות, ואחרי בשר עוף דרבנן מחכים שלש שעות. מאיפה המצאת שלש שעות? כנראה ככה נוהגים חב"ד. אז פעם אמרתי לאבא שככה הוא פוסק, אמר לי: תפתח שלחן ערוך סימן פ"ט ס"א): "**אכל בשר אפילו של חיה ועוף, לא יאכל גבינה אחריו עד שישעה שש שעות**". זהו, לא להתחכם. כך פסק מרן, וככה הרמב"ם. חולה זה משהו אחר.

הטעם שממתנים בין בשר לחלב

ד. ואף על פי שבחורף המאכל מתעכל במהירות יותר מימי הקיץ, זה כדעת הפרי חדש, **גם כן צריך להמתין שש שעות.** שלא תתן "תורת כל אחד ואחד בידו", פעם חמש, פעם שבע, אלא רק שש שעות. **ואם יש בשר בין השיניים, צריך להסירו.** כי יש שני טעמים מדוע אחרי בשר צריך להמתין, ואחרי חלב לא צריך להמתין⁶. יש טעם שהבשר מושך טעם כל הזמן, אתה אוכל בשר, אחרי חצי שעה אתה

4. [שאלה מהקהל: מה הגדר של חולה? **והשיב מרן זצ"ל:**] חולה שחייב לאכול דברי חלב אחרי בשר, הרופא אומר שהוא חייב לאכול בשר להתחזק, ואחרי שעה שעתיים הוא צריך לאכול חלב. אפילו אין בו סכנה כך הדין. ואפשר להקל בו קולא אחרת שהיא לא כל כך קשה, תבשיל של בשר שאין בו בשר מן הדין מותר לאכול אחרי חלב. מרן כתב באורח חיים (סימן קע"ג בב"י) שנהגו לאסור, ביורה דעה לא כתב את זה [אבל כתב להקל (בסי' פ"ט ס"א)]. אז הרמ"א הביא ביורה דעה (שם) שהבית יוסף באורח חיים סימן קע"ג כתב שנוהגים להחמיר. אז בחולה אפשר להתיר תבשיל שנתבשל עם בשר ולהוריד את הבשר. ויש היום דרכים אחרות, יש היום שקדים, אומרים שיש בהם את כל התזונה של הבשר ויותר טוב. יש בהם ברזל, יש בהם סידן, יש בהם הכל. עד שכתב חכם אחד: "אכלו שקדים ותהיו בריאים"... ויש שקדים ירוקים, והיום אומרים שהם בריאים עוד יותר.

5. פעם היה להם שבת שמה מחמירים. פעם אמרת: להם: **כשיבוא משיח אתם האשכנזים תאכלו בפסח אורז כמו הספרדים.** למה הם לא אוכלים אורז? מפני שיש עמי הארץ שאינם יודעים להבדיל בין קמח של אורז - קמח קטניות ובין קמח של חמשה מיני דגן, לכן גזרו עליהם. ככה כתב הגר"א (סי' תנ"ג סק"ד) שזה טעמם של האשכנזים. **כשיבוא המשיח כולם יהיו חכמים, אז כולם יהיו ספרדים...** חכמי התלמוד אכלו אורז (פסחים דף ק"ד ע"ב), אתם חכמים יותר מחכמי התלמוד? שמעו ושמעו לא אמרו מלה. אחר כך אמרו: אתה יודע, אנחנו לא אוכלים אורז, אבל אתה יודע מה אנחנו מרויחים? **אתם באלול כל לילה שוברים את הראש מהסליחות, אנחנו אין לנו עוונות...** קמים רק בעשרת ימי תשובה בלבד. באלול אנחנו ישנים טוב, לא אכלנו אורז, יכולים לישון. תמשיכו לישון, תמשיכו... **לרב האר"י יש עוונות או אין עוונות? והוא כל חודש אלול היה קם כל לילה, הולך לבית כנסת ספרדי וקורא סליחות!** מה אתם אומרים על זה?!

6. יש טעם על פי הקבלה. פעם ראיתי אותו ב"מחנה החרדי" של בלז, ועשו כאילו הם המציאו אותו... זה לקוח מחמדת ימים (ח"א פ"ח אות מ"ה), ולקוח מהרב חיד"א (שיוירי ברכה י"ד סי' פ"ט סק"ו). מה החכמות האלו "כ"ק מרן מהר"ד מבעלזא אמר שזה הטעם"? מה הטעם? חלב זה חסד, ובשר זה גבורה. אם אכלת חלב יש לך חסד בגוף, אתה יכול להוסיף על החסד מה שאתה רוצה. אבל אם אכלת גבורה, ותוסיף על זה חסד זה לא יפה. קודם כל שהגבורה תתעכל, ואחר כך תאכל. זה טעם על דרך הקבלה, אבל יש שני טעמים בדרך הפשט.

שולמית ברכה טובה תחילת הרבנית **אסתר** (חיה) **לויזה** ע"ה. דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת

לע"נ אבי הישיבה הרה"צ **רבי בנימין הכהן בן מבירכה** זצ"ל.

וכמדומני שראה שככה כתב הרד"ק). נאמר שם (תהלים ק"ו, כ"ז-כ"ז): "וישא ידו להם להפיל אותם במדבר, ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות". "להפיל אותם במדבר" זה כתוב בתורה. אבל "להפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות" - לפזר אותם בעולם, איפה זה כתוב בתורה? אלא זה מה שאמרו חכמים "אתם בכיתם בכיה של חנם ואני אקבע לכם בכיה לדורות".

אנשים שראו נסים יום יום, איך יתכן שפחדו?

יא. אנשים שראו כל יום ויום נסים ונפלאות, עמוד ענן ביום, עמוד אש בלילה, המן יורד כל היום במקומות של מדבר ושממה. אומר רבי זמיר כהן שיהיה בריא ב"ארכיאולוגיה תנכ"ית" (שקראתי אותו ביום י"ג בניסן) שמצאו פחות או יותר את הערים והמקומות שהיו בני ישראל במדבר (כתובים בפרשת מסעי, "ויסעו מחשמונה", "בני יעקב" "פנונ" וכל המקומות האלה) ויש שם בניינים שהם בנו להם. (לפעמים הם היו יושבים כמה חדשים). והבניינים עשויים בחכמה, כלומר לא סתם בניו. למה? כי ישראל היו עובדים בחומר ובלבנים במצרים, הם יודעים לבנות, אז הם בנו. ומה שמפליא ביותר שאין שם שום סימן של זריעה, כלום. הרי יש כלים מיוחדים לברור את החטים או לזרות, 'מזרה', 'רחת', וכדומה, ואין שם שום דבר, שום סימן של חטים או שעורים. מה זה? איך אפשר? היו כאן בני אדם או לא? ואם היו בני אדם, מה הם אכלו? איך היו כאן? לא ידעו איך חיו. **אלא הם חיו מהמן. מכאן הוכחה למן. אנשים רואים נסים ונפלאות כאלה, מפחדים ללכת לארץ ישראל? מה הפחד שלכם?! "אפס כי עז העם" (במדבר י"ג, כ"ח), "עמלק יושב בארץ הנגב" (שם פס"כ ט"ו). נו, אתם לא זוכרים שעמלק קיבל מכות?! אלא אומרים המפרשים (גם הרמב"ם באגרותיו, וגם האבן עזרא בפרשת בשלח י"ד, י"ג) שיצא מצרים היו מרגישים נחיתות. היה להם פחד, הם חיו חיי עבדות, הם לא יכולים להילחם, מפחדים. כמה שמשה רבנו מעודד אותם - שום דבר. "עלה נעלה וירשנו אותה" (פסוק ל), והם מפחדים. הקב"ה סיבב סיבות וסבי סביבות שיפלו במדבר, והדור החדש **שגדל במדבר לא יידע מה זה פחד, וכך היה באמת בימי יהושע**, הלכו מעיר לעיר. הפסוק לא אומר אפילו איך נלחמו... "ויעל יהושע... וילכדה" (ראה יהושע י', ל"ו-ל"ז), "וילכדה", "וילכדה". איך עשית? "וילכדה", זהו, גמרנו. לא השאיר מהם כלום¹¹... יהושע בן נון גמר את הכל שמה. אז מה הפחד שלכם? היה להם פחד, אין מה לעשות. יהושע בן נון היה מן המרגלים, והוא חיזק את לבו.**

שלח לך - לדעתך

יב. אז למה ה' שלח אותם לכתחילה? יש לנו גילוי מפרשת דברים. קודם כל ישראל ביקשו את זה - "ותקרבון אלי כולכם, ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו, ויחפרו לנו את הארץ וישיבו אותנו דבר, את הדרך אשר נעלה בהם ואת הערים אשר נבוא אליהן" (דברים א', כ"ב). אנחנו לא מכירים את הדרך, צריכים משהו שידריך אותנו. אפילו למעלה בפרשה הקודמת [בהעלותך] משה רבנו מדבר עם חובב בן רעואל ואומר לו: "והיית לנו לעינים" (במדבר י"א, א). מה זה לעינים [לפי פשוטו]? שתדריך אותנו. כאן נמצאת אומת אדום, כאן מואב, כאן עמון. תכיר לנו פחות או יותר את הדרך. אפילו שיש ענן והוא מראה לנו את הדרך, אבל איזה אומות יש פה לא מכירים, אז אתה תראה לנו, "אל נא תעזוב אותנו, כי על כל ידעת חנותנו במדבר והיית לנו לעינים". אז ישראל לכאורה ביקשו דבר לגיטימי. ומשה רבנו אומר: "וייטב בעיני הדבר, ואקח מכם שנים עשר אנשים" (דברים שם, כ"ג). אבל איך הוא לקח בלי רשות? אמר לו הקב"ה: "שלח לך", אם אתה רוצה לשלוח בבקשה. ורש"י אומר בפרשת דברים (שם) דבר יפה מאד. משה אומר דברי תוכחת לישראל, איך אתם עושים ככה, "ובדבר הזה אינכם מאמינים" (שם פסוק י"ב), הוא נותן להם תוכחת. אבל הוא אומר "וייטב בעיני הדבר" אז זה בסדר, זה תוכחה זאת! אומר רש"י שגם משה רבנו היה מסופק. אמר: אם אני אגיד להם לא, הם יאמרו דוקא כן¹²... אמר משה רבנו: אם אני אגיד להם אל תלכו, מה, אתם לא מאמינים שהיא ארץ טובה ורחבה? מה אתם

ושאר אחרונים. זה פלא שמרן כתב את זה באורח חיים [שנהגו העולם להחמיר בזה ואין לפרוץ גדר (ב"ש ס"ט)], וביותר דעה [בהלכות בשר וחלב] לא כתב כלום [מחומרא זו], לא בבית יוסף ולא בשלחן ערוך, משמע שמותר (מבואר שם סי' פ"ט ס"ג). אבל אומרים שהוא סמך על מה שכתב בבית יוסף אורח חיים סימן קע"ג. ואני מצאתי רמז "שמרה נפשי כי חסיד אני" (תהלים פ"ו, ב). **כי חסיד אני** גימטריא קע"ג, כלומר תעיין שמה, זו חסידות... אבל אחרי שככה נהגו - נהגו גם תבשיל שהתבשל בו בשר, אפילו שאתה מוריד את הבשר, אפילו שאתה אוכל מרק צלול ומסונן, צריך לחכות אחריו שש שעות (הב"ה הנז' הרמ"א ב"ד י"ד שם). **והולועס לתינוק גם כן צריך להמתין, אפילו על תבשיל שיש בו שומן** - לא לעס ממש בשר. אבל אם טעם ופלט מיד, לא צריך להמתין⁹.

המתנת שש שעות לילד

ז. **שאלה מהקהל:** מה הדין של ילד קטן בהמתנה של שש שעות? **השיב מרן זצ"ל:** הרב עובדיה (שיהיה בריא) מיקל עד גיל שנים עשרה (שו"ת יב"א ח"א ח"י"ד סי' ד' ושו"ת יחוד ח"ג סי' נ"ח). אנחנו לא מקלים ככה, אלא עד גיל שמונה-תשע, אחר כך שיחכה. אני זוכר פעם שהיינו בסביבות הגיל הזה, וסבא קנה לנו גלידה חלבית, ואין לנו פריז'ידר. אבל עוד לא עברו שש שעות, עברו רק חמש שעות וחצי משאלנו בשר. אמרו לנו: אסור לאכול. התחלנו לבכות, פשוט... מה עושים? איך אפשר? הגלידה תלך לאיבוד, מה עושים? ... אמרו: טוב, אפשר לאכול. זה נשאר בזכרון. אז מחכים שש שעות, אבל פחות מגיל שבע שמונה אפשר להקל.

לומדים את כל הדעות

ח. [הלכה י'] **אף על גב דאמרינן דאחר שש שעות מותר לאכול חלב, מ"מ בעינן נמי שיסלק השלחן שאכל עליו הבשר** יסלק את המפה וכו', **וגם יברך ברכת המזון של אותה סעודה.** [הלכה י"א] **לצורך חולה אף על פי שאין בו סכנה, יש להקל להמתין שעה אחת**, כלומר כדעת רבנו תם, **אבל צריך סילוק שלחן וברכת המזון.** זה המיוחד בתורה, שאנחנו לומדים את כל הדעות. תאמר: מה אכפת לי מהדעות האלה? נלמד רק מה שהלכה ככה. **לא, אתה חייב לדעת שיש דעה מקילה, ויש ספק ספיקא.** בשביל חולה אתה לא יכול להחמיר עליו, מקסימום שעה אחת להמתין, לסלק את השלחן הראשון, כלומר אם יש שלחן, או מפה, תביא שלחן אחר (איך שנוהגים), וברכת המזון, ותוכל לתת לו ארוחה חלבית אחרי שעה שאכל בשר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

היכן הציצית

ט. ¹⁰ **וידבר ה' אל משה לאמר. שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם.** (במדבר י"ג, א-ב). הרבה שוכחים איפה נמצאת פרשת ציצית, איפה היא כתובה בתורה. יודעים "שמע ישראל" נמצאת בפרשת ואתחנן, "והיה אם שמוע" - פרשה שאחריה - נמצאת בפרשת עקב. אבל איפה פרשת ציצית? מתחילים להיזכר ולהיזכר... הסימן לזכור את זה שהפרשה הזאת מתחילה "ויתורו", וסופה "ולא תתורו". **בסוף פרשת שלח שם נמצאת פרשת ציצית.**

בכיה לדורות

י. "שלח לך אנשים". לא ידענו על מה זה היה שאמר לו "קום תשלח אנשים", וכי ה' לא ידע שאחר כך יצא מזה חורבן? ולא חורבן לאותו הדור בלבד, אלא לכל הדורות הבאים, כמו שאמרו חכמים (סוטה דף ל"ה ע"א) "אתם בכיתם בכיה של חנם, אקבע להם (חס וחלילה) בכיה לדורות" וזה ליל תשעה באב. וזה לא רק דברי חכמים, אלא זה מפורש בתהלים. (עמד על זה הגאון רבי כלפון הכהן ע"ה

9. לפעמים באים שאלות כאלה, שאלות למעשה. היום קבלתי שאלה, ואמרת **לרבי אהרן מאזוז שיהיה בריא שיחפש מקור לזה.** הספרדים יודעים שלא משחקים בכדור בשבת, לדעת מרן (סי' ש"ח סעיף מ"ה) **הכדור זה מוקצה**, כדור זה לא כלי, כי מה עושים בו? בוועטים בו. תוספות (בביצה דף י"ב ע"א ד"ה ה"ג) אומרים שזה מותר. (יש מחפשים פלפולים. אומרים: פעם הכדור היה סתם, ולקחים כל מיני בגדי ועושים מזה כדור, היום הכדור יפה ויוצא טוב. אבל לא נראה שזה נכון). אבל לפי דעת האוסרים - כלומר לדעת מרן - אסור לשחק בדומינו, ואסור לשחק בשום דבר. אלא נשים שאין להם מה לעשות שישחקו בדומינו [כי מוטב יהיו שוגגין ואל יהיו מזידין], לילדים לא אומרים להם, **אבל לילד בר מצוה אומרים: תשבע, מרן אוסר לשחק** כי זה לא כלי. אז יש כאלה שתי בנות אחיות (ממשפחה של תלמידי חכמים), שאלו: **אנחנו מטפלים בילדים של חינוך מיוחד, וצריך לתת להם כל מיני דברים לשחק בהם, דברים שהם לא כלים. לפי מרן זה אסור.** האם מותר לנו לתת להם את המשחקים בשביל לתת להם הרגשה טובה בשבת, או שאסור לנו לנגוע וישתעממו ויהיה להם צער גדול? נוכל למצוא היתר? אמרת **לרבי אהרן:** תעיין בזה, תמצא צד להתיר. כי יש אומרים שגם לספרדים זה מותר, תחפש אם נמצא צד להתיר נוכל להתיר להם. כי זה לא בשבילם, זה בשביל הילדים האלה.

10. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל ביום ראשון י"ג בסיון התשע"ו בבית מדרשו בין מנחה לערבית. **המערכת.**

חודש הספר

במכון "ארה צדיקים"

מכתה זמתי צחק
חי' שלם להגאון רבי שאטי
כהן זצ"ל ראב"ד לרבה.

מפעלה בית דין
מסקים מכתב די מרבי
כלפון הכהן זרבי רחמים
חי חתמה הכהן זצוקל

בריכה ושלוה
ביאורים ומסורים במעלות
וחוקים המידות מאת הגאון
רבי שלום הכהן זצ"ל

אטכול הכופר
בי חלקים תולדות חייו של מרן רבי
רחמים חי חתמה הכהן זצוקל

אמרי כהן
הלכות ברכות

אגרות
רבי כלפון
שולח מכתב די

שידי כרעה
שירת בר' חלמי שלוחן
ערך נעמאט לאחרונה

חסד אלקים
סוד הלימוד לטובת השועא
רבה ועממי עשרת

חתמה ברה"ק
הלכות חטאה

כסודותי
מסור על התורה מרוב
משה לי זצ"ל

כסודותי
מסור על קיום המצוות
מאת הרב משה לי זצ"ל

באמנותי
מסור על האמנות
מרב משה לי זצ"ל

סיכה ולולב ברה"ק
הלכות חג המסכת

מסחאודרכותא
על התורה ממון הגאון
רבי מסעור אלמטי זצ"ל

סוד שבע
פירושים לתורה מאת הגאון
דפוקי רבי בנימין הגאון זצוקל
חמש של רבי רחמים חי חתמה
הכהן מכתב עם מסורים ופלאים

חוקי שלום
ביאור על מעלות אמתי ועמי
המורים ברה"ק באגודה ממון רבי
רחמים חי חתמה הכהן זצוקל

סאודות טע
שיטה עמלי בבא מצאא
להגאון רבי נתן מברלי
זצ"ל ראב"ד תלמידיה

שירת מסכות כהן
גיש הכותל הלכות
נטן

סמחת כהן
אורה חיים מדרשא
חודשה עם תוספת
בכבוד די

בריק ושלוה
מסורים וענינים שבין
אדם לשמוס מאת הגאון
רבי שלום הכהן זצ"ל

חזון אלירי - ברעפתיח
חזון נב הלכות עובת
מתולק ל-3 טעודת

סודי חיים בנרפתיח
סיפור חייו של הגאון רבי
חיים כהן זצ"ל

שירון חזון אלירי
אמרו לעבט עם סוד עובת
אברהם זקן ברית מילה
ופדיו הבן כמנהג ברא

שפירי ישרות
תולדות חייו של גאון עממי
וחמאודות רבי ישועה
בסיס זצוקל - חודש

מאמר רחמים

בי חלקים ביאור על מסכת אבות פירוש על
משלי מציל רוח, אזהרות לרוב השבועות
ממך רבי רחמים חי חתמה הכהן זצוקל

משלוח
חינם

ברכישה מעל
300 ₪

לפרטים ומשלוחים חייגו:
***9105** שלוחה 6

לקבלת הקטלוג במייל עם מבחר הספרים והמחירים שלחו את המילה קטלוג למייל:

מבצע ענק

10%-20% הנחה על מגוון ספרי המכון

שבת כהלכה
כ' חלקים הלכות שבת
מסודרים בשפה בחרה
חלק 1 על	הגיה מעד רב
פירוש על הגדה של פסח עם
הלכות ממון רבי רחמים חי
חיותה הכהן זצוקל	השיעור חלקו
שיעור של מרן הרב
מאיר מאסו במבטא שבת
משנת תשס"ד	השיעור חלקו
שיעור של מרן הרב
מאיר מאסו במבטא
שבת משנת תשע"ו	זכרי כהונה
מערבות בהלכה אצל
המוסקים בודרים.	ברכה ה' פרשת ושמע
חלק שישה עם ברכות שונות
מאת רבי מאיר הכהן זצ"ל ראב"ד
לרד"ג
לבי"ס כללי
שרס עם שולח בית הלוחי
מאת המון המפורסם רבי
יצחק סוכבה זצ"ל	שמחת התורה
ה ספרים
חינוכים וסיפורים מהמון
רבי חננאל הכהן זלמא	זכות יצחק
חא שיטה עם מס יוסף
להגאון רבי שא"ס כהן
זצ"ל ראב"ד מרבה	ידיר ה'
תולדות חייו של רבי
בנימין הכהן זצ"ל	ידיר ה' - צרפתי
תולדות חייו של רבי
בנימין הכהן זצ"ל	תורת רחמים
על חלקים מקראות פרשות
פירושים ומוסרים על התורה
מאת רבנו רחמים חיותה הכהן
בנו המון ר' חיים כהן זצ"ל
שרית שמחה כהן
זיה ועה שני כרכים	שרית שמחה כהן
אבן הגור וחושן משפט	מנחת כהן
ספר כהונה אשכנזיה דרבי
ספר דרשים ממון רבי רחמים
חי חיותה הכהן זצוקל	פרחי כהונה ד' כרכים
חדשי ט"ו - פרחיה
חדשה ממון המון רבי רח
מס חי חיותה הכהן זצוקל	שיירי מנחה	מנחת כהן
פירוש על התורה ממון
רבי רחמים חי חיותה
כהן זצ"ל
מנחת פרח - צרפתי
סיפורים ומוסרים על
פרשיות השבוע ממון
רבי רחמים חי חיותה
כהן זצוקל	חקפרי של עם
מגילת אסתר עם ביאור ממון
רבי רחמים חי חיותה הכהן
זצוקל	מאמר רחמים
צרותות עם ביאור
ממון רבי רחמים חי
חיותה הכהן זצוקל	האיש משה
תולדות חייו של המון
רבי משה יהוי זצ"ל	תורת חיים מצרפתי
דמותו של רבי חיים
הכהן זצ"ל	תורה חיים
דמותו של
רבי חיים הכהן זצ"ל
חיים ושלום מוסרים
בעניי שלום בית
וחושן מאת המון רבי
שלום הכהן זצ"ל	פורים סלכה
מגילת אסתר, פרוש
למילה והלכות פורים	ראשי יצחק
פירוש על התורה ממון המון
רבי יצחק טייב זצ"ל ראב"ד
תניסיה חדש מהלכ די			

בועיה, כל שבט מכיר רק את הרב שלו ואת האנשים שלו, לא מאמין לאדם אחר שיספר ארץ ישראל טובה או לא טובה¹⁵. לכן "איש אחד למטה אבותיו תשלחו", כל אחד שייך לשבט מסויים כדי שיאמינו לו. **כל נשיא בהם** - כל אדם מכובד - נשיא בהם. רשב"ם מפרש שזה לא היה נשיא ממש, כי יש לנו נשיאים בפרשת נשא עם שמות אחרים לגמרי, שם "נחשון בן עמינדב" פה "כלב בן יפונה". ליששכר שם יש את "תנאל בן צוער", ופה משהו אחר. אז איזה נשיאים? לכן רשב"ם אומר "כל נשיא בהם" - כל מי שנשאו לבו, כי רוב העולם מפרדים ללכת לארץ כנען. מי יודע? יתנפלו עלינו ויהרגו אותנו. ואנחנו ניכרים, הרי היהודים ניכרים בתלבושת שלהם. אומר כל מי שנשאו לבו, יש לו לב חזק בבקשה שלך. **וישלח אותם משה ממדבר פארן על פי ה', כולם אנשים ראשי בני ישראל המה**. (במדבר י"ג, א). **אנשים** הכוונה שכשרים היו, רש"י אומר שבאותה שעה היו כשרים.

שמות המרגלים

יד. ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן זכור (שם פסוק ד'). המדרש אומר (במדבר רבה פרשה ט"ז אות י') שהשמות שלהם כעורים ומעשיהם כעורים. איני יודע אם בכל דבר יש הסבר, אבל חלק אפשר להסביר. אבל בכל זאת מהשמות שלהם אתה רואה שהם שמות עבריים. ולא רק האנשים האלה, אלא גם אבותיהם. **זכור** - לשון זכירה. **חורי** - "החורים והסגנים" (עייני נחמיה ד, ח). **יפונה** - מלשון מפנה. (אבל מה זה יפונה? איני יודע). ו"יגאל בן יוסף" אומרים שזה רמז למשיח בן יוסף.

ה' הקדים את כלב ומשה הקדים את יהושע

טו. "למטה אפרים הושע בן נון" (במדבר י"ג, ח) **"ויקרא משה להושע בן נון יהושע"**

איש מצליח כרך ד' קונטרס משפט וצדק סי' ט"ו אות י') שהיה פעם גביר אחד שבא לרב הראשי של תונס - **רבי דוד בן בארון** - ואמר לו אני יכול לפרנס לא רק שתיים, אלא אני יכול לפרנס עשר, מותר לי לקחת אשה אחרת? והרב דחה אותו, אמר לו: "תבוא פעם אחרת", תבוא פעם אחרת, עד שדחה אותו לגמרי, בשביל מה? לא מתירים הדבר הזה, כי אחרת יהיה פריצת גדר, כל אחד יקח ויקח. וזה אפילו ישאל לא היה חוק של ביגמיה בתונס, לפני החוקים של בורגיבה היה מותר לקחת. אצל הערבים עד היום יש דבר כזה, יכול לקחת אפילו עשר. אבל כשיש סיבה מותר. אבל הרב גורן לא הסכים. ולרב עובדיה היו כמה תיקים כאלה, ארבעים תיקים שככה כולם אסורים, הם אנשים מרוקאים ואסור להם לקחת כשאינם ילדים. **פתאום יום אחד הסתדר החוק, תקנו את החוק שרב ראשי יכול כבר להתיר. אז הרב עובדיה לקח את כל התיקים, ושלח לכולם מכתבים: "מותרים לכם, מותרים לכם, מותרים לכם, מותרים לכם, שרויים לכם, שרויים לכם, מחוללים לכם, מחוללים לכם, מחוללים לכם."** והרב אמר: "הרבה לקחו והביאו ילדים". זכו לקיים את המצוה. (עייני בשו"ת יביע אומר ח"ז חאה"ע סי' ב').

15. ומצאנו כזה גם באבשלום. איך הוא גנב את לב העם? אבא שלו - דוד המלך - היה פוסק ביושר. אומרת הגמרא בסנהדרין (דף ו' ע"ב) מה זה "משפט וצדקה" - "יהיה דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו" (שמואל ב' ח', ט"ו), מה זה "משפט וצדקה לכל עמו"? באים שני אנשים, והנה הדין נותן שפלוני חייב לשלם, ודוד היה מרגיש עליו שהוא עני, אין לו כסף לשלם. בסדר. אמר לו דוד: אתה חייב לשלם, תדע לך. אני אלווה לך, אני אשלם במקומך. היה עושה משפט, אסור להרד פני עני, לא תשא פני דל, ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך" (ויקרא י"ט, ט"ו). אבל הוא מרגיש שהבן אדם הזה מתחיל לכתוב, אין לו כסף. "שערי דמעות לא ננעלו" (ב"מ דף נ"ט ע"א), אמר לו: שערי דמעות שלך ושערי ד-מעות שלי לא ננעלו... יש לי מעות, אני מוכן לשלם. שילם במקומו. וכתוב **"עשיתי משפט וצדק, בל תניחי לעושות"** (תהלים קי"ט, קכ"א). מה זה "בל תניחי לעושות"? שמעתי **משפט וצדק**, (כנראה בשם המפרשים) שהיו כאלה שמתחזים. אומרים: בוא נעשה סיפור טובע ונתבע, והנתבע הזה לובש בגדים קרועים. באים לדוד המלך, והנתבע אומר לו: אדוני דוד, אין לי כסף. ודוד יאמר לו: אל תדאג, אני אשלם במקומך. אחר כך יוצאים בחוץ, ממלקים את הכסף וגמרנו... לכן אמר "בל תניחי לעושות" - לא בגלל שעשיתי גם משפט וגם צדקה תניח אותי ביד העושים והרמאים האלה. תן לי לב להכיר אותם, אתה יודע שהם רמאים.

אז אבשלום רוצה לגנוב לב העם, רצה לעשות מהפכה נגד אבא שלו. מה הוא עשה? היה יושב בחוץ (הוא הבן של המלך, למה לא?) והוא היה יפה תואר ויפה מראה, "אכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל" (שמואל ב' י"ד, כ"ה). יושב שם על הכסא, אנשים וואים אותו, אומרים: או, שלום המלך, בנו של דוד המלך, טוב מאד. יוצא משהו והוא אומר לו: תגיד לי, איזה שבט אתה? אומר לו: אני משבט יששכר. והוא שואל אותו: ובאת להתדיין עם מי? אומר לו: עם אחד משבט יהודה. שואל אותו: ומה פסק אבא? אומר לו: אבא פסק שאני לא בסדר, שאני חייב, אני מפסיד. אמר לו אבשלום: אהה, חבל. **"מי ישימי שופט בארץ... יבוא כל איש אשר יהיה לו ריב ומשפט והצדקתי"** (שמואל ב' ט"ו, ד'). איך זה יכול להיות? תצדיק את כולם! אפשר להצדיק את כולם? אבל אבשלום יודע לרמות אנשים, סידר את הכל. ככה גנב לב בני ישראל. אחר כך הוא רצה לעשות מלכה בחברון. מה הוא עשה? הלך לאבא שלו ואמר לו: יש לך נדון מזמן שהייתי בחוץ לארץ אצל סבא שלו. (הוא היה בן יפת תואר, וסבא שלו לא היה יהודי, היה מלך גשור. והוא ברח אליו בגלל סיבה שהיה סיפור עם אמנון ותמר, והיה שם שלוש שנים). נדרתי נדר - ככה הוא מספר לאביו - שאם ה' יעזור לי ואחזור לארץ ישראל, אני מקריב קרבן בחברון. (אז עדיין לא נקבע בית המקדש, כל אחד יכול לעשות במה, הבמות היו מותרות). אמר לו: טוב, בסדר, לך. אמר לו: אבא אני רוצה אנשים שילכו אתי, תן לי פתק שאני אקח שני אנשים מכובדים שיבואו אתי, ואני אעשה את הנדר שלי. נתן לו דוד המלך פתק וכתב בו **"אני מבקש משני אנשים נכבדים - סנהדרין וכדומה - שיבואו עם בני מוביל כתב זה אבשלום בן דוד"**. יפה מאד. ("אחרינו עדי אבד" (במדבר כ"ד, כ'), אבד ראשי תיבות אבשלום בן דוד...). הוא הלך עם הפתק הזה והביא מאתים איש! איך הביא מאתים איש? הראה את הפתק לשניים: אה, בואו. אחר כך עוד שני אנשים ועוד שני אנשים, שתיים כפול מאה, הביאו אתו מאתים איש קוראים והולכים לתלמוד" (שמואל ב' ט"ו, י"א). לא יודעים מה קרה. פתאום אמר להם: "אני המלך, תכריזו יחי המלך". ככה אבשלום עשה את המהפכה הזאת. אז מה רואים מהסיפור של אבשלום? שטבע בני אדם להאמין רק לבן השבט שלהם או בן העיר שלהם.

רוצים לבדוק "את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבוא אליהן" (שם פסוק כ"ב). אשר נבוא תקחו ותשבו, אז הם יגידו "אנחנו רוצים דוקא". לכן אמרתי לכם הכל טוב, אני מסכים. **אולי תגידו: אה, אם אתה מסכים סימן שהכל בסדר, אנחנו מאמינים בך.** משל למה הדבר דומה? לאדם שרצה לקנות חמור (זה האוטו שהיה פעם...), אז הוא אמר למוכר: החמור הזה בסדר? אמר לו: בסדר. אמר לו: אני יכול לעלות אתו להרים ולגבעות? אמר לו: מסוגל. גם בשמש ובקור? אמר לו: הוא חמור חזק, אל תדאג. "חמור גרם" (בראשית מ"ט י"ד. ורש"י אומר "חמור גרם" - חמור של עצמות שהוא חזק. יש לו עצמות חזקות). אמר לו: אם אתה אומר ככה, אז בסדר, אני לוקח בלי ויכוחים. גם אחרי שיאמר "אני רוצה לנסות, צריך לשקול", אם הוא אומר "אני מוכן" סימן שהכל בסדר. אז כאן אמרתי לכם הכל בסדר, אני מסכים. זה סימן שאתה יודע שהכל בסדר, אנחנו מאמינים. אבל ישראל אמרו: לא, אם אתה מסכים, רוצים דוקא... אז אמר לו הקב"ה: "שלח לך אנשים". כל "לך" יש לה משמעות כזאת¹³. וגם "שלח לך אנשים", לך זה לטובתך? מה יש למשה רבנו? הרי נרמז לו כמה פעמים "עתה תראה אשר אעשה לפרעה" (שמות ו' א), אבל מה שיהיה לשלושים ואחד מלכים לא תראה, לא תיכנס לארץ (סנהדרין דף ק"א ע"א). אז מה זה "שלח לך", לטובתי? זה לא לטובתי, זה לטובתם. **אלא "שלח לך", כלומר לדעתך, על אחריותך. תדע לך, זה לא יהיה פשוט.**

"שלמי אמוני ישראל"

יג. איש אחד למטה אבותיו - לכל שבט תשלח איש. למה? כי בני אדם מרובעים, כל אחד אומר "אני לא מאמין למישהו מהשבט השני", ככה עושים¹⁴. אז יש לנו

13. "לך לך מארצך" (בראשית י"ב א') - לטובתך - ואעשך לגוי גדול, ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" (פסוק ב'). "קח לך סמים" (שמות ל' ל"ד) - אתה מומחה בסמים. יש אומרים אפילו שיש עניין גדול בקטורת לתקן דברים של מעלה, ומשה רבנו היה מסוגל לדבר הזה, זה "קח לך סמים". [ועיני ביומא דג' ע"ב].

14. בגלל זה יש לנו רבנים ראשיים רב ספרדי ורב אשכנזי. למה זה? כי ספרדי יאמר "אני סומך רק על הרב שלי", ואשכנזי אומר אותו דבר. אמנם אם היה יושר בעולם, היו צריכים הרבנים לדעת כל הדעות וכל המנהגים וכל הפסקים. **יבוא לך ספרדי, תפסוק לו על פי מרן. יבוא לך אשכנזי, תפסוק לו על פי הרמ"א. והפוסק יכול להיות ספרדי ויכול להיות אשכנזי.** אבל יש חוסר איתנות. אפילו היה אדם בקי כזה שיהיה בקי בכל ההלכות, השואל אומר: אילו החכם הזה היה מהעדה שלי היה פוסק לי אחרת... לכן יש שני רבנים... ומצאנו בתורה ככה. התורה אומרת (דברים ט"ו ח') "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך... לשבטיך". מה זה "בכל שעריך"? לכל עיר ועיר. אם יש בכל עיר ועיר, ודאי שיש לכל שבט. כל שבט יש לו עשרים עיר ושלושים עיר. אז אם אתה אומר לי "בכל שעריך" - בכל עיר ועיר, ודאי שיש לכל שבט ושבת, מה זה "לשבטיך"? אומרים תוספות בסנהדרין (דף ט"ו ע"ב ד"ה שופטים ע"ש) שהכוונה שאם הייתה עיר שיש בה שני שבטים, כמו ירושלים שיש בה גם את יהודה וגם את בנימין, אז אל תאמר מספיק רב ראשי אחד. לא, "לשבטיך" - לכל שבט. שופטים ושוטרים לשבט יהודה לבד, ולשבט בנימין לבד. והולכים אחרי הנתבע. הרבה פעמים קורה דבר כזה. לספרדי יש לו כלל על פי מרן. על פי ההלכה (עייני בש"ע אה"ע סי' קנ"ט סי"א) אם האשה במשך עשר שנים לא ילדה, הוא יכול לקחת אשה אחרת. פעם היה חוק שאי אפשר להתייר "ביגמיה" (לאומות העולם כל האיסורים מותרים להם, חוץ מביגמיה... אשה לא חוקית לא אכפת להם, קוראים לה "דוועה בציבור". רשעים ארורים. ואחר כך העבירו את זה לכאן). לקחת שתי נשים על פי חוק אסור. התורה מתירה, חוץ מרבנו גרשום שעשה חרם, לפני רבנו גרשום מותר לקחת. יש עשיריים שיכולים לפרנס, אז שבוע עשר כאן ושבוע כאן, מסתדרים ביחד. והמשנה אומרת (עי' יבמות פרק ו' משנה ו') שאם היא עשר שנים לא ילדה, מותר לקחת אשה אחרת. והאשכנזי מחמירים בדבר הזה. אז החוק אומר "ביגמיה" אסורה, א"כ שני הרבנים הראשיים יחתמו על זה. זאת אומרת במדה ואין ילדים, אפילו שהמשנה אומרת ומרן פוסק, צריך ששני הרבנים יתירו, ואז מותרים להם. ואז היה מתח בין הרב עובדיה **הרב גורן**, אין מה לעשות. הרב עובדיה אומר: אתה ספרדי, מותר לך לקחת אשה שניה אם עשר שנים היא לא ילדה. במקום לגרש אותה, אם היא רוצה לקבל גט בסדר, אבל אם היא לא רוצה לקבל גט, יקח אשה אחרת, יעשה לה בית לבד, זו מצוות פרייה ורבייה. הרב גורן התנגד. אמר לו הרב עובדיה: למה אתה מתנגד? מרן פסק, ואנחנו אין לנו חרם דרבנו גרשום. אבל הוא מצא את רבי חיים פלאגי (שר"ת חיים ושלום ח"ב סי' ט"ז) שאומר אנחנו לא מתירים [ומרן הגרעי"ד דחה את דבריו]. במידה ויש ילדים גם מן הדין היה מותר, אבל לא מתירים. גם בתונס היה ככה, דוחים את האדם כמה שאפשר. **אבא ע"ה** מספר בתשובות שלו (שו"ת

פְּתִיל תְּכֵלֶת
אלוהי ישראל

הגאון רבי משה מירדכי קארפ שליט"א
אתם שזכו לברך הלכותיה
ויצא להם כן ע"פ בירור ההלכה,
צריכים לקימה, ואין מושג של
בושת פנים בקיום ההלכה

עוד אין לך תכלית?
הקשר עוד היום וקול סבסור!
הגאון - קיינו משה

0799-1000-65

זכרתם
החברה

בית נאמן לילדים
מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה זצוק"ל
לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

למען חספר

"ויעלו בנגב ויבא עד חברון"

בפרשה, "ויעלו בנגב ויבא עד חברון". וחכמים אמרו (סוטה דף ל"ד ע"ב) שלא כל המרגלים הלכו לחברון. פלב בן יפנה ראה שפדרך היו מתלחשים ביניהם: בוא נספר שגה לא כדאי [לעלות לארץ ישראל], יש ענקים וסכנות. והיתה להם עוד סבה. אמרו ביחוד שפדרך דף קנ"ח ע"א) דבר נוראי. המרגלים האלה היו "כלם אנשים ראשי בני ישראל המה" (שם פסוק ג') - היו מכבדים, אמרו בארץ ישראל כלנו נהיה אותו דבר, נהיה 'פלחים'... כלנו נעבד את האדמה, ולא נכר שוע לפני דל" (איוב ל"ד, י"ט). אנוחנו רוצים לשמר על הכבוד שלנו, אז יותר טוב לא לעלות, נשאר פה ונסתדר. אז כלב ראה שהם מחפשים דרך אף להפלט מהעלגה לארץ, אמר: מי יכול לעזר לי? יהושע ברא אותו משה רבנו - "ה-ה יושיעך מעצת מרגלים" (סוטה פ"ט). אבל אותי אף אחד לא ברא, אז הוא הלך לחברון לקברי אבות ואמר: אבותי בקשו עלי רחמים. ויש פה שתי גרסאות, או שהתפלל שבזכות האבות יציל מעצת מרגלים, או שהתפלל לאבות שיבקשו עליו רחמים, ושתי הגרסאות נכונות. את זה מביא הרב מנחת אלעזר (חלק א' ס"ח ס"ח). זה היסוד היחיד שאני זוכר ממנו... היה בדי בהשאלה, ועשיתי לי סימן "אחד חכם". אחד - זה חלק ראשון, חכם (גימטריא ס"ח) - סימן ס"ח, הוא כתב שם שאסור להתפלל לנפטר ויהיה מה שיהיה, אל תאמר: "תעזר לי", "תביא לי", וכו'. הוא לא מביא לך כלום! אלא תאמר לו: "תתפלל עלי לקדוש ברוך הוא", או "שבזכותך הקדוש ברוך הוא יעזר לי", אפטר לומר כן ואפטר לומר כן.

"ויבואו עד נחל אשכול ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד" (שם פסוק כ"ג). ומונה עם אשכול ענק היה, וישאורו במוט בשנים, גם אם נאמר "בשנים" - בשני מרגלים זה קבד מאוד, קל וחומר שחכמים אמרו (סוטה דף ל"ד ע"א) ששמונה אנשים נשאו אותו. יש תמונה פרש"י (וגם במהרש"ל סוטה פ"ט) אף נשאו את האשכול הזה, הוא ענק, והם הרימו אותו. ובנראה שפחתו אותו יד הרבה מיץ ענבים שם, לכן נקרא "נחל אשכול" (שם פס' כ"ד) - נחל מברך. לא ראו בחיים שלהם דבר כזה. במדבר אפה יש להם דבר כזה? אז אמרו שאת הענבים האלה צריך להביא להם. והם לא התפנונו כל כך לטובה (חוץ מיהושע וכלב), רצו להראות להם, תראו איזה ענבים פראיים, גם במצרים אין כמותם, זו מדינה כזאת פראית, וגם האנשים שלה פראיים. אנוחנו קטנטנים, מה נוכל לעשות? (בית נאמן גליון 363 אותיות ד' וי').

"כי עוף השמים יוליך את הקול"

בבא בן בטא נשאר לפלטה מכל חכמי ישראל. הורדוס היה משגע, הרג את כל חכמי ישראל והשאיר את בבא בן בטא, ועוד סמא [עור] לו את העיניים. נבל היה. יום אחד בא [הורדוס] אליו מחפש. אמר לו: תראה אדוני, הרשע הזה הורדוס העבד האדומי הרג את כל החשמונאים [וגא' כל חכמי ישראל], תקלל אותו. אמר לו: לא. כתוב בקהלת (י' כ') "גם במדעך מלך אל תקלל", אסור לקלל. אמר לו: הוא בכלל לא ראי להיות מלך. אמר לו: הפסוק ממשיך "ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר". אמר לו: תקלל אותו בלחש שאף אחד לא ישמע. אמר לו: "כי עוף השמים יוליך את הקול" (שם). אמר לו: אני הורדוס! אם ידעתי שכל כך אתם נזהרים שלא לקלל אנשים כמוהו, לא הייתי עושה את זה. (ב"ב דף ד' ע"א). (בית נאמן גליון 482 הערה 15).

ידע תדע

א. בגמרא בסנהדרין (דף י' ע"א) יש שם רשימה של פתגמים, אחד היה הולך ואומר: "טוביה דשמע ואדיש, חלפיה ביטתיה מאה" - אשרי מי ששומע ואדיש. המלה "אדיש" פעם אף אחד לא הבין אותה, רש"י אומר אדיש שותק [ע"ש]. היום כלם מבינים, "אדיש" - לא אכפת לו מכלום, יתפוצץ העולם. "אדיש חלפיה ביטתיה מאה" - מאה רעות הלכו לו [מפניו]. רבנו יוסף חיים מדקדק [ושואל] בספר בן יהודע (שם), מה זה "ואדיש"? צריך לומר "דשמע ושתיק"? אז הוא אמר, יש שתיק ואש בערה בלבו, הוא שומע ושותק בעל פרוח. אסור לך לדבר, אבל בלבו מוקדה, אם היינו מצירים את הלב שלו, היינו רואים שמה גיהנם... לא, מי שהוא "אדיש" לא אכפת לו מכלום. פפרה, זהו זה. פעם אשה אחת היתה בשעת לחץ, לקחה כלי, ורקה אותו ונשבר. בעלה לא אמר כלום, אלא יצא מהבית והכניס לה פתק מתחת לדלת, כתב לה: "הפח נשבר ואנוחנו נמלטנו"... זה הכל, לא קרה כלום. "הפח נשבר" שיהיה כפרה עלי, כפרה עלי, כפרה על כל המשפחה ודי מספיק. יש אנשים רגילים ככה, נשבר כוס או משהו, אומרים "מזל טוב". למה? כי בחתונה אומרים מזל טוב ושוברים את הכוס... כל דבר תקח אותו בקלות, יותר טוב משיבוא יותר גרוע ממנו. (בית נאמן גליון 482 אות י"ח).

ב. בליל שבת יש לנו תפלות מיוחדות. יש לנו פיוט "לכה דודי", והפיוט הזה התפשט בעולם כולו. ומי חבר לכה דודי? רבי שלמה אלקבץ. הוא היה בן דורו של מרן, וניסו של רבי משה קורדובירו. והוא כתב פיוט "לכה דודי" בטוב טעם. ופעם אחת פרופסור אחד אמר: "השיר הנחמד הזה שמיליונים אומרים אותו בליל שבת, יש בו טעות גסה". מה הטעות? כתוב שם: "התנערי מעפר קומי, לבשי בגדי תפארתך עמי". לבשי לשון נקבה, עמי לשון זכר. מה זה לבשי? לבש צריך לומר! לבש, בסדר. אבל מה נעשה בהתחלה? "התנערי מעפר קומי" - נאמר "התנערי מעפר קום" בגלל שאחר כך כתוב עמי? מה נעשה?! אבל הוא [הפרופסור] לא ידע את הפסוק, לא הבין את הר"ק, לא הבין פלום. באו שני חכמים, אחד ג'רדאי שלנו - רבי דוד תדאד ע"ה (סבא של רבי ינון חורי, אבי אמו) בספר "חכמה ומוסר" (ג'רדאי תש"ב דף ס"ט ע"ב), ואחד אשכנזי - רבי ברוך אפשטיין (ספר ברוך שאמר עמ' ר"ח) שאמר: לא קשיא מדי [לא קשה כלל]. יש פסוק בישעיה (נ"ב, א'): "לבשי בגדי תפארתך, יושלים עיר הקדש כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא". מה פרוש הדברים "לבשי בגדי תפארתך"? אומר רבי דוד קמחי - הר"ק (זה בן דורו של הרמב"ם, נפטר שלושים שנה אחריו), "בגדי תפארתך" של יושלים זה העם היהודי. לא הנוצרים ולא הערבים. "לבשי בגדי תפארתך יושלים עיר הקדש". ומה זה בגדי תפארתך? "כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא". לכן זה מה שאומר פאן הפסוק: "התנערי מעפר קומי", "התנערי מעפר" זו יושלים. "התנערי מעפר קומי, לבשי בגדי תפארתך עמי". מה הם בגדי תפארתך? עמי זה עם ישראל, והקשיא אינה קשיא בכלל, לא צריך פרופסור שיגשגש לנו פאב ראש... (גליון 341 אותיות ה' ו-ו).

הזה לומר עליו הפטרה, ככה שלא יהיה הפסק בין הקריאה להפטרה. ובגרפי יוסף (סי' רפ"ד אות ב') מביא שכך מנהג ירושלים, וכך תקנו מהר"ל [רבי לוי] בן חביב (זה היה בנו של בעל עין יעקב). וזה מנהג טוב ונכון. ואם עלה בספר שני רק עולה אחד, הנכון יותר שאומר הקדיש אחר ההפטרה. (ר"מ מיאזא הוא רבו של אביו של הרמב"ם, ותלמידו המבוקר ביותר של רבנו יצחק אלפסי - הר"ף). (גליון 382 אותיות כ"א).

ביום שמוציאים שנים או שלש שפריים, לפני שהמפסיר עולה צריך לומר קדיש. לא לומר קדיש בין הקריאה של המפסיר להפטרה. למה? כי אם יגנס אחד לבית הכנסת ויראה שאחד עולה אחרי קדיש להפטרה הוא יאמר: זה המפסיר קורא הפטרה בלי קריאה בתורה, וצריך לעשות הפטרה עם קריאה בתורה (מגילה דף כ"ג ע"א). לכן לא להפסיק בקדיש. זו תשובה של רבנו יוסף אבן מיאזא (בשורת שלו סי' ט"ו). ולכן יש נוהגים להעלות שני עולים בספר שני, אחד קורא את הקטע של היום ואומר קדיש, והשני חוזר על הקטע